

RENHOLD OG ANNET VEDLIKEHOLD AV KUNSTSTOFFDEKKER FOR FRIIDRETT

Av Kjellaug Eik, i samarbeid med anleggskontrollutvalget i NFIF

Vi bygger baner for friidrett med moderne faste dekker for å oppnå en rekke fordeler både for idrettsutøverne og for baneeierne. For begge grupper er det vesentlig at en rekke kvaliteter er oppfylt. For idrettsutøverne er friksjon og elastisitet/eller dempningsegenskaper viktig. For baneeier er økonomiske argumenter, ved siden av brukskrav av mer teknisk natur som generell slitasjemotstand, motstandsevne mot pigger, aldringsegenskaper og varighet av oppmerkingen vesentlig. Grunnlaget for disse egenskapene er lagt under byggingen og må opprettholdes ved et riktig vedlikehold.

Pr. august 2009 er det bygget 117 fullverdige stadionanlegg (med 6 baner eller mer) i Norge og 8 baner med færre enn 6 baner, alle med vanngjennomslippelige kunststoffdekker (åpne dekker). I tillegg eksisterer det et betydelig antall delanlegg i ulike størrelser - 47 nærmiljøanlegg / delanlegg. Mange av disse er lokalisert til skoler. Registreringa viser også 67 innendørsanlegg, 13 med rundbane og 54 uten rundbane.

Stadionanlegg med kunststoffdekke.
Foto: Ole Petter Sandvig.

Dekketyper

Tette kunststoffdekker

- har en massiv oppbygging eller tett toppsjikt som gjør at vannet må ledes vekk fra overflaten. Slike dekker må derfor bygges med godt fall og har som oftest også tett asfalt. Av klimagrunner bygges det utendørs i dag få anlegg med tette dekker. For eksisterende anlegg med faste dekker kan vedlikeholdsrutiner i hovedsak følge tilsvarende rutiner som for åpne dekker.

Åpne kunststoffdekker

- leder vannet gjennom porene i belegget og krever derfor en vanngjennomtrengelig oppbygging av underlaget (drenering, fundament og åpen asfalt). Åpne dekkers levetid, funksjon og bevaring er avhengig av korrekt bruk og vedlikehold. Det tillates sko med pigger inntil 9 mm. Sko med lengre pigger eller knotter har en negativ virkning på beleggets overflate.

Forurensning, som løv fra nærliggende trær, klippeavfall fra grasarealer, sand

fra hoppegrop og andre grusarealer og annet smuss, må holdes borte fra dekket, og skader må repareres så fort som mulig.

Når vedlikeholdet glipper, kommer forfallet fort.
Foto: Ole Petter Sandvig.

Vegetasjon vurderes ofte som en miljømessig kvalitet ved et stadionanlegg, både estetisk og i forhold til levirkning. Det er viktig at artsvalg og lokalisering velges ut fra hensyn til at løv og rakler etc. ikke skal medføre grunnlag for uønsket vegetasjon på dekket.

Etter overtakelse er baneeier ansvarlig for regelmessig ettersyn, rengjøring og rydding. Kunststoffdekker har ofte 5 års reklamasjonstid etter overtakelse, men etter avtale med leverandør kan baneeier reparere mindre skader, rift og sår i dekke med lim og granulat som leverandøren lar ligge igjen.

Vedlikehold av vanngjennomslippelige dekker

For at åpne dekker skal fungere som forutsatt, må dekkene rengjøres regelmessig slik at porene holdes åpne og dekkets mykhet og farge kan opprettholdes.

Her har det blitt tydelige fargeforskjeller i dekket.
Foto: Ole Petter Sandvig.

Trafikk over dekket eller sykling som kan medføre skader i dekket må ikke tillates. Matter legges ut der det forekommer kjøring med nødvendige vedlikeholdsmaskiner. Rengjøringshyppighet må tilpasses årstid, stedlige forhold og brukeraktivitet.

Regelmessig vedlikehold

- omfatter bruk av suge- / børstemaskin gjennom sesongen. Maskinen må ha stor sugeseffekt og liten børsteeffekt av hensyn til slitasje på oppmerkingen og dekkets toppsjikt. Det anbefales en grundig rengjøring vår og høst. I tillegg ettersyn en gang pr uke i perioder med stor aktivitet. Bruk av suge- / børstemaskin vil etterlate mye smuss og sand i porene i dekket. Derved tettes dekket, vanngjennomslippeligheten reduseres og kan føre til dammer og uønsket vegetasjon.

Vegetasjon må ikke få anledning til å etablere seg i dekket.

Foto: Ole Petter Sandvig.

Sand i porene medfører en "sandpapireffekt" og stor slitasje på belegget. Grasklipp, nedskyllet jord og løv fjernes umiddelbart slik at det ikke gir grobunn for utvikling av mikroorganismer. Kjemiske midler må ikke brukes. Dannes det mose eller lignende kan man bruke ugrasdrepende midler på hormonbasis. Deretter rengjøres området i dybden med høytrykksspyler.

Høytrykksspyling

- anbefales minimum en gang i året. Dette kan skje med en spesialmaskin (for eksempel en HAKO-maskin) som både spylar og renser spylevannet i en resirkuleringstank. Slike maskiner er innkjøpt av flere kommuner i Norge, ofte som et spleiselag mellom flere kommuner. Det finnes også maskinfirmaer som driver høytrykksrengjøring på bestilling.

Annet vedlikeholdsarbeid:

Av og til oppstår skader på kunststoffdekket som følge av kasteredskap som havner på dekket, bruk av lange pigger i forbindelse med høyde og lengdekast, eller som følge av kjøretøy/maskiner som river opp dekket eller har stort hjultrykk i kombinasjon med vridning. Slike skader må repareres så fort som mulig. Avhengig av skadeomfanget kan reparasjonen utføres av baneeier etter avtale med leverandøren som lar lim, gummigranulat og bruksanvisning ligge igjen.

Resprøyting

Avhengig av bruk og regelmessig vedlikehold må baneeier regne med at rehabilitering av hele banen må utføres etter 10-15 år.

Flittig bruk gir slitasje.
Foto: Ole Petter Sandvig.

Banen rengjøres grundig, sår og skader på basisbelegget repareres og hele banen resprøytes på toppen to ganger med

polyuretan/gummimasse. Banen oppmerkes på nytt etter at det nye toppsjiktet er herdnet. Denne rehabiliteringsprosessen er så omfattende at anlegget må sertifiseres på nytt. Banen vil fremstå som ny, men vanngjennomslippeligheten vil bli redusert for hver gang dekket resprøytes som beskrevet. Erfaringsmessig tåler dekket resprøyting 2-3 ganger forutsatt at regelmessig høytrykksspyling har holdt porene åpne og mose- og algevekst borte.

Total rehabilitering

Ved riktig bruk av dekket og et vedlikeholdsopplegg som beskrevet ovenfor kan åpne dekker godt ha en levetid på 40-45 år før det blir nødvendig med en total rehabilitering av hele banen.

En, to, tre – klar til bruk!
Foto: Ole Petter Sandvig.

Kjellaug Eik er leder av anleggskontrollutvalget i NFIF og professor emerita.

Dette FAGUS Fakta er utgitt 25.6 2010